

ARTYKUŁY/ARTICLES

Prof. dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak

Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie

ORCID: 0000-0002-1805-1856

e-mail: katarzyna.kopaczynska-pieczniak@mail.umcs.pl

Dwie koncepcje przejęcia majątku spółki – przez wspólnika spółki jawnej i przez akcjonariusza prostej spółki akcyjnej

Two concepts of takeover of corporate assets – by a partner in a general partnership and by a shareholder in a simple joint-stock company

Streszczenie

Konstrukcja przejęcia majątku spółki przez wspólnika albo akcjonariusza została przewidziana *expressis verbis* w dwóch przypadkach. Po pierwsze, możliwość taką reguluje art. 66 k.s.h. dotyczący prawa do przejęcia majątku spółki jawnej przez jej wspólnika, jeżeli w spółce składającej się z dwóch wspólników po stronie jednego z nich zaistnieje powód rozwiązania spółki. Przepis ten znajdzie odpowiednie zastosowanie do spółki partnerskiej i spółki komandytowej (art. 89, 103 k.s.h.) oraz ewentualnie do spółki komandytowo-akcyjnej (art. 126 § 1 pkt 1 k.s.h.). Po drugie, konstrukcję taką wprowadził na gruncie spółek kapitałowych art. 300¹²² k.s.h. dotyczący prostej spółki akcyjnej przewidujący możliwość przejęcia majątku spółki w razie zajścia przyczyny jej rozwiązania przez oznaczonego akcjonariusza na podstawie uchwały walnego zgromadzenia, o ile sąd rejestrowy zezwoli na takie przejęcie. Przejęcie majątku spółki może, choć nie musi, spowodować kontynuowanie przez wspólnika albo akcjonariusza prowadzonej dotychczas przez spółkę działalności bądź wykorzystanie przejętej masy majątkowej do rozwinięcia innego rodzaju działalności gospodarczej. W takim przypadku może więc dojść do specyficznego „przekształcenia” spółki handlowej w przedsiębiorcę jednoosobowego. Celem artykułu jest analiza ukształtowanych normatywnie konstrukcji przejęcia majątku spółki przez wspólnika w spółce jawnej oraz przez akcjonariusza w prostej spółce akcyjnej oraz wskazanie występujących między nimi podobieństw i różnic, a tym samym wykazanie istnienia dwóch mechanizmów umożliwiających „przekształcenie” spółki w przedsiębiorcę jednoosobowego.

Słowa kluczowe: przejęcie majątku spółki, przekształcenie, wspólnik spółki jawnej, akcjonariusz w prostej spółce akcyjnej

Abstract

The construction of the acquisition of the company's/partnership's assets by a partner or shareholder is expressly provided for in two cases. First, such a possibility is governed by Article 66 of the Polish Code of Commercial Partnerships and Companies (CCPC) on the right to take over the assets of a general partnership by its partner if there is a reason for the dissolution in a partnership composed of two partners, attributable to one of them. This provision will apply *mutatis mutandis* to the professional partnership and the limited partnership (Articles 89 and 103 CCPC), and possibly to the limited joint-stock partnership (Article 126 § 1 pkt 1 CCPC). Second, such construction was introduced for companies by Article 300¹²² CCPC concerning the simple joint-stock company, which provides for the possibility of taking over the company's assets in the event of the occurrence of a reason for dissolution by a specific shareholder under a resolution of the general meeting, provided that the court of registry authorises such a takeover. The takeover of the company's/partnership's assets may or may not result in the continuation of the existing business by the shareholder or in the use of the acquired assets to develop other economic activities. In such a case, a kind of "transformation" of a commercial-law company or partnership into a sole trader may therefore occur. The aim of the article is to analyse the normatively determined constructs of the acquisition of the corporate assets by a partner in a general partnership and by a shareholder in a simple joint-stock company and to identify the similarities and differences between them, thus demonstrating the existence of two mechanisms enabling the "transformation" of a company/partnership into a sole trader.

Keywords: takeover of corporate assets, transformation, partner of a general partnership, shareholder in a simple joint-stock company

JEL: K20, K22

Wprowadzenie

Konstrukcja przejścia majątku spółki przez wspólnika nie stanowi kategorii normatywnej o ogólnym charakterze na gruncie prawa spółek handlowych. Została ona przewidziana w Kodeksie spółek handlowych¹ *expressis verbis* w dwóch przypadkach. Po pierwsze, możliwość taką reguluje art. 66 k.s.h. dotyczący prawa do przejścia majątku spółki jawnej przez jej wspólnika, jeżeli w spółce składającej się z dwóch wspólników po stronie jednego z nich zaistnieje powód rozwiązania spółki. Przepis ten znajdzie odpowiednie zastosowanie do spółki partnerskiej i spółki komandytowej (art. 89 i 103 k.s.h.), natomiast wątpliwości budzi jego zastosowanie do spółki komandytowo-akcyjnej na podstawie art. 126 § 1 pkt 1 k.s.h. Po drugie, konstrukcję taką wprowadził na gruncie spółek kapitałowych art. 300¹²² k.s.h. dotyczący prostej spółki akcyjnej, przewidujący możliwość przejścia majątku spółki w razie zajścia przyczyny jej rozwiązania przez oznaczonego akcjonariusza na podstawie uchwały walnego zgromadzenia, o ile sąd rejestrowy zezwoli na takie przejście².

Oba wskazane przepisy regulują w istocie szczególny przypadek rozwiązania spółki, do którego dochodzi bez przeprowadzania likwidacji. W obu przypadkach pomimo rozwiązania spółki jako podmiotu prawa (korporacji, organizacji wspólników) zachowany zostaje jej substrat majątkowy, skoro majątek przejmuje jeden wspólnik. Wydaje się, że ich *ratio legis* jest stworzenie konstrukcji prawnej umożliwiającej kontynuowanie dotychczasowej działalności prowadzonej przez spółkę przez jednego z jej wspólników (na tle art. 66 k.s.h. – zob. Kidyba, 2022, s. 335; Pyziół, 2008, s. 142; Szwaja, 2012, s. 602; Fronc & Poźniak-Niedzielska, 2006, s. 16; na tle art. 300¹²² k.s.h. – zob. Uzasadnienie³, s. 83).

W art. 584¹–584¹³ k.s.h. zostały przewidziane zasady przekształcenia przedsiębiorcy jednoosobowego w spółkę handlową, kształtujące podstawy do przeprowadzenia takiego przekształcenia w znaczeniu prawnym. Natomiast sytuacja odwrotna, czyli przekształcenie spółki handlowej w przedsiębiorcę jednoosobowego, nie została uregulowana. Możliwość przeprowadzenia takiego procesu stwarzają właśnie przepisy odnoszące się do przejścia majątku spółki przez wspólnika spółki jawnej lub akcjonariusza prostej spółki akcyjnej, co może, choć nie musi, spowodować kontynuowanie przez niego prowadzonej dotychczas przez spółkę działalności bądź wykorzystanie przejętej masy majątkowej do rozwinięcia innego rodzaju działalności gospodarczej. Tym samym mogą stanowić podstawę do swoistego „przekształcenia” statusu podmiotu będącego wspólnikiem jawnym lub akcjonariuszem w prostej spółce akcyjnej w samodzielny przedsiębiorcę. W takim przypadku może więc dojść do specyficznego „przekształcenia” spółki handlowej w przedsiębiorcę jednoosobowego⁴. Oczywiście nie jest to przekształcenie w znaczeniu prawnym, gdyż przepisy nie regulują takiej zmiany jako przekształcenia. Natomiast niewątpliwie ma charakter faktyczny (gospodarczy), umożliwiając zmianę formy wykonywania działalności gospodarczej. O przekształceniu w tej konfiguracji podmiotowej można mówić oczywiście w sytuacji, gdy wspólnikiem przejmującym majątek spółki jest osoba fizyczna.

W konsekwencji interesującym zagadnieniem jest porównanie ukształtowania dwóch uregulowanych ustawowo modeli przejścia majątku spółki – przez wspólnika w spółce jawnej oraz przez akcjonariusza w prostej spółce akcyjnej – i wskazanie występujących między nimi podobieństw i różnic, a tym samym wykazanie istnienia dwóch mechanizmów umożliwiających „przekształcenie” spółki w przedsiębiorcę jednoosobowego.

Przesłanki przejścia majątku przez wspólnika albo akcjonariusza

Zasadnicza różnica pomiędzy przejściem majątku uregulowanym w art. 66 k.s.h. a tym, które przewiduje art. 300¹²² k.s.h., wyraża się w tym, że przepisy te mają zastosowanie w różnych stadiach istnienia spółki. Przejście majątku w przypadku spółki jawnej uregulowane zostało wśród przepisów dotyczących przyczyn rozwiązania spółki i jego orzeczenie wiąże się z zaistnieniem takiej przyczyny. Z kolei przejście majątku prostej spółki akcyjnej jest uregulowane w ramach przepisów dotyczących rozwiązania i likwidacji i może znaleźć zastosowanie dopiero w razie zajścia przyczyny rozwiązania spółki. W myśl art. 300¹²⁰ § 3 k.s.h. stanowi instytucję alternatywną wobec likwidacji, skoro pozwala na rozwiązanie spółki bez jej przeprowadzenia. Jest też określane jako uproszczona forma likwidacji (Wawer, 2022, uw. 1 do art. 300¹²²; Trociuk, 2021, uw. 1 do art. 300¹²²), lecz z uwagi na to, że do otwarcia likwidacji w takim przypadku nie dochodzi, należy raczej mówić o uproszczonym rozwiązaniu spółki (zob. Uzasadnienie, s. 83; tak też Dumkiewicz, 2022, uw. 1 do art. 300¹²²; Szejna, 2021, uw. 1 do art. 300¹²²), do którego dochodzi bez przeprowadzania likwidacji.

Możliwość przejścia przez jednego z akcjonariuszy majątku prostej spółki akcyjnej nie została obwarowana dodatkowymi okolicznościami uzasadniającymi zastosowanie takiej konstrukcji. Nie muszą więc zajść żadne szczególne przyczyny, nie ma też znaczenia liczba akcjonariuszy w spółce. Irrelevantna jest też przyczyna rozwiązania spółki z wyjątkiem sytuacji, gdy jest nią ogłoszenie upadłości. Przeprowadzenie takiego przejścia zostało uzależnione jedynie od woli spółki, którą kreuje uchwała akcjonariuszy podjęta na walnym zgromadzeniu większością 3/4 głosów oddanych w obecności akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę ogólnej liczby akcji. Jednocześnie za przesłankę warunkującą dopuszczalność przejścia majątku przez akcjonariusza należy uznać odpowiednią kondycję majątkową spółki i akcjonariusza przejmującego, które, biorąc pod uwagę stan zadłużenia spółki, pozwalają uznać, że prawdopodobnie nie dojdzie do pokrzywdzenia wierzycieli spółki.

Odmienne zostały uregulowane okoliczności uzasadniające przejście majątku spółki przez wspólnika spółki jawnej. Zgodnie z art. 66 k.s.h. możliwość taka została ograniczona wyłącznie do spółek składających się z dwóch wspólników, gdy po stronie jednego z nich zaistniał powód rozwiązania spółki⁵. Innymi słowy przesłanką powstania prawa

wspólnika do przejęcia majątku spółki jest zaistnienie po stronie drugiego wspólnika powodu rozwiązania spółki. W świetle przepisów Kodeksu spółek handlowych może budzić wątpliwości znaczenie użytego w art. 66 k.s.h. pojęcia „powód rozwiązania spółki”. Przepisy dotyczące rozwiązania spółki jawnej określają zdarzenie powodujące rozwiązanie spółki mianem „przyczyna” (art. 58 pkt 1, art. 59 k.s.h.), odnosząc je tylko do przyczyn przewidzianych w umowie spółki. Ponadto posługują się również pojęciem „powód”, używając go w dwóch znaczeniach. W art. 63 k.s.h. mowa jest o ważnym powodzie uzasadniającym rozwiązanie spółki bądź wyłączenie wspólnika przez sąd. Z kolei art. 67 § 2 k.s.h. odnosi pojęcie „powód rozwiązania” do zdarzenia skutkującego rozwiązaniem spółki w postaci wypowiedzenia umowy spółki przez wierzyciela wspólnika oraz ogłoszenia upadłości wspólnika. Jednocześnie w doktrynie za utrwalone należy uznać określanie zdarzeń wymienionych w art. 58 k.s.h. powodujących rozwiązanie spółki mianem „przyczyn rozwiązania spółki” (zob. m.in. Allerhand, 1991, s. 172; Fenichel, 1992, s. 124; Kidyba, 2022, s. 301; Pyzioł, 2008, s. 128; Strzelczyk, 2011, s. 373; Szwaja, 2012, s. 539).

Wykładnia językowa skłania do wniosku, że art. 66 k.s.h., posługując się pojęciem „powód rozwiązania spółki”, nawiązuje raczej do brzmienia art. 63 § 2 k.s.h. W takim ujęciu art. 66 k.s.h. znajdzie zastosowanie w razie zaistnienia po stronie jednego ze wspólników spółki dwuosobowej powodu uzasadniającego orzeczenie przez sąd o rozwiązaniu spółki albo o wyłączeniu tego wspólnika ze spółki. W spółce składającej się z dwóch wspólników ważny powód uzasadniający wyłączenie wspólnika jest w istocie jednocześnie ważnym powodem rozwiązania spółki. Oznacza on bowiem brak możliwości współdziałania między wspólnikami tworzącymi spółkę.

Wyniki wykładni celowościowej mogą natomiast prowadzić do wniosku, że „powód rozwiązania spółki”, o którym mowa w art. 66 k.s.h., należy interpretować jako każdy powód rozwiązania spółki zachodzący po stronie wspólnika, a więc zarówno „ważny powód” (art. 63 § 1 i 2 k.s.h.), jak również przyczyny jej rozwiązania przewidziane w art. 58 k.s.h., dotyczące wspólnika, czyli jego śmierć, ogłoszenie jego upadłości, wypowiedzenie umowy spółki przez wspólnika lub jego wierzyciela (art. 58 pkt 4 i 5 k.s.h.) (tak: Szwaja, 2012, s. 603; Witosz, 2017, s. 526)⁶. Nie można też wykluczyć takiego sformułowania umowy spółki, która wśród przyczyn rozwiązania spółki przewiduje zdarzenia odnoszące się do osób wspólników (np. osiągnięcie określonego wieku, utrata uprawnień zawodowych, zaprzestanie prowadzenia określonej działalności, zmiana miejsca zamieszkania czy siedziby) (zob. Rodzyńkiewicz, 2014, s. 129). Argumentem przemawiającym za taką interpretacją może być użycie w art. 66 k.s.h. ogólnego pojęcia „powód rozwiązania spółki” (Strzelczyk, 2011, t. 1, s. 391), bez dookreślenia „ważny”. Jednak przy takiej szerokiej interpretacji pojęciu temu na gruncie art. 66 k.s.h. przypisuje się w istocie jednocześnie dwa znaczenia: okoliczności uzasadniającej wydanie orzeczenia, którego skutkiem jest rozwiązanie spółki, jak i zdarzenia, którego zajście już powoduje rozwiązanie spółki (np. wypowiedzenie umowy spółki).

Wydaje się, że konstrukcja przejęcia majątku spółki, które następuje na podstawie wyroku sądu, jest bardziej skorelowana z żądaniem rozwiązania spółki przez sąd. Tym samym uzasadnione wydaje się odniesienie pojęcia „powodów rozwiązania” tylko do okoliczności, o których mowa w art. 63 k.s.h. (tak Fenichel, 1992, s. 140; Allerhand, 1991, s. 187, który jednak dopuszczał zastosowanie art. 121 k.h. również do innych przypadków, gdy przyczyna rozwiązania spółki powstała po stronie jednego wspólnika; Kopaczyńska-Pieczniak, 2013, s. 442. Wyrok SN z 26.09.2007 r., (IV CSK 165/07, Lex nr 377004) odwołuje się do przyczyny rozwiązania spółki jawnej tworzonej przez dwóch wspólników, spowodowanej przez jednego z nich).

Tryb przejęcia majątku spółki przez wspólnika albo akcjonariusza

Zarówno przejęcie przez wspólnika majątku spółki jawnej, jak i przejęcie przez akcjonariusza majątku prostej spółki akcyjnej wymaga wydania stosownego orzeczenia przez sąd. Jednak odmienne są tryb wydania i charakter tych orzeczeń.

Przyjęcie poglądu ograniczającego zastosowanie art. 66 k.s.h. do powodów określonych w art. 63 k.s.h. oznacza, że jeżeli w spółce dwuosobowej po stronie jednego wspólnika powstał ważny powód uzasadniający jej rozwiązanie, drugi wspólnik może wytoczyć powództwo o rozwiązanie spółki oraz zażądać jednocześnie przyznania mu przez sąd w wyroku rozwiązującym spółkę prawa do przejęcia majątku spółki, z obowiązkiem rozliczenia się z występującym wspólnikiem zgodnie z art. 65 k.s.h. W takim przypadku wyrok rozwiązujący spółkę jednocześnie przyznaje wspólnikowi prawo przejęcia jej majątku i nie dochodzi do likwidacji spółki. Powództwo powinno zostać wytoczone przeciwko spółce, skoro ma ona podmiotowość prawną (art. 8 § 1 k.s.h.). Jednocześnie, z uwagi na jej osobową naturę, uzasadniony byłby udział w sporze wszystkich wspólników, co może skłaniać do wniosku, że pozwanym powinien być również wspólnik, po stronie którego zaistniał powód jej rozwiązania (Witosz, 2017, s. 509, przyjmuje, że pozwanymi powinni być wszyscy pozostali wspólnicy). Nie można przy tym wykluczyć sytuacji, gdy przedmiotowe uprawnienie będzie dochodzone przez wspólnika w drodze odrębnego procesu. Przy założeniu, że sąd może orzec o przejęciu majątku bez jednoczesnego lub wcześniejszego zajścia zdarzenia prawnego powodującego rozwiązanie spółki czy jednoczesnego żądania jej rozwiązania, należy uznać, że wyrok przyznający prawo do przejęcia majątku spółki jest zdarzeniem powodującym jej rozwiązanie (Fronc & Poźniak-Niedzielska, 2006, s. 17, wskazują na potrzebę zastosowania w takim przypadku konstrukcji spółki jednoosobowej). Za dopuszczalne należy przy tym uznać realizowanie tego prawa w drodze powództwa wzajemnego, w szczególności w procesie o rozwiązanie spółki, wszczętym z inicjatywy drugiego wspólnika.

W razie rozszerzenia zastosowania art. 66 k.s.h. do przyczyn rozwiązania spółki określonych w art. 58 k.s.h., o ile

dotyczą one jednego ze współników, powstaje pytanie o sekwencję kolejnych zdarzeń prawnych. Śmierć współnika, ogłoszenie jego upadłości czy wypowiedzenie umowy spółki powodują w zasadzie konieczność przeprowadzenia likwidacji spółki, chyba że współnicy uzgodnili inny sposób zakończenia działalności spółki (art. 67 k.s.h.). Oznacza to w zasadzie, że jedyny pozostały w spółce współnik staje się jej likwidatorem i powinien przeprowadzić likwidację. Jeżeli wystąpi z powództwem o przyznanie mu prawa do przejęcia majątku spółki, wydanie wyroku uwzględniającego powództwo zastąpi częściowo czynności likwidacyjne, jednak pozostanie jeszcze konieczność zaspokojenia w toku likwidacji wierzycieli spółki. Można też uznać, że powinno wówczas dojść do uchylenia likwidacji.

Kwestią budzącą wątpliwości w takim przypadku jest określenie podmiotu, który powinien być pozwany w sprawie. Dotyczy to zwłaszcza sytuacji, gdy przyczyną rozwiązania jest śmierć współnika, ogłoszenie jego upadłości (art. 58 § 1 pkt 4 k.s.h.), czy wypowiedzenie umowy spółki przez jego wierzyciela osobistego (art. 58 § 1 pkt 5 k.s.h.). Zajęcie tych okoliczności mogłoby skłaniać do kontrowersyjnego wniosku, że pozwanymi powinni być odpowiednio spadkobiercy, syndyk czy wierzyciel osobisty współnika (zob. Janeta, 2018, s. 361 i n.). Również w razie wypowiedzenia umowy przez współnika wątpliwe wydaje się przyznanie mu legitymacji procesowej bierniej w sytuacji, gdy okres wypowiedzenia upłynął i w konsekwencji współnik utracił ten status. Powyższe względy jednoznacznie wskazują na proceduralne i praktyczne niedostosowanie konstrukcji z art. 66 k.s.h. do zaistnienia przyczyn rozwiązania, o których mowa w art. 58 k.s.h.

Sprawa o przejęcie majątku spółki jawnej jest sprawą ze stosunku spółki (art. 458² § 1 pkt 3 k.p.c.⁷), co uzasadnia właściwość sądu gospodarczego i rozpatrzenie sprawy w postępowaniu odrębnym w sprawach gospodarczych. Z uwagi na majątkowy charakter dochodzonego prawa właściwość rzeczowa sądu jest w takim przypadku uzależniona od wartości przedmiotu sporu (art. 17 pkt 4 k.p.c.).

Natomiast w prostej spółce akcyjnej przejęcie przez akcjonariusza majątku spółki wymaga podjęcia przez walne zgromadzenie stosownej uchwały. Powinna ona wskazywać akcjonariusza przejmującego, przewidywać przejęcie przez niego całego majątku spółki oraz zobowiązywać go do zaspokojenia wierzycieli spółki oraz pozostałych akcjonariuszy. Uchwała taka zapada większością co najmniej 3/4 głosów przy zachowaniu kworum wymagającego obecności akcjonariuszy reprezentujących co najmniej połowę ogólnej liczby akcji (art. 300¹²² § 1 k.s.h.). Przepisy nie wskazują, z czyjej inicjatywy uchwała taka powinna zostać podjęta, nie wymagają też zgody akcjonariusza przejmującego. Wydaje się jednak, że jej podjęcie powinno być konsekwencją wystąpienia z taką inicjatywą przez zainteresowanego akcjonariusza. Pojawia się też zagadnienie oceny tej uchwały jako nakładającej na akcjonariusza pewne obowiązki, w kontekście art. 300¹ § 3 k.s.h., w myśl którego akcjonariusze są zobowiązani jedynie do świadczeń przewidzianych w umowie spółki. Uchwała taka kreuje wolę spółki zastąpienia likwidacji przejęciem jej majątku przez akcjonariusza.

Kolejną czynnością konieczną do przeprowadzenia przejęcia majątku jest wydanie przez sąd rejestrowy postanowienia zezwalającego na jego przeprowadzenie. W tym celu spółka składa wniosek o udzielenie zezwolenia, wyrażający jej wolę przejęcia majątku przez akcjonariusza. Powinna w nim uprawdopodobnić, że przejęcie majątku nie doprowadzi do pokrzywdzenia wierzycieli spółki ani jej akcjonariuszy. Z tego względu spółka dołącza do wniosku listę wierzycieli ze wskazaniem rodzaju i wysokości wierzytelności oraz dokumenty przedstawiające majątek spółki i sytuację majątkową akcjonariusza przejmującego (art. 300¹²² § 3 k.s.h.). Sąd może przy tym uzależnić wydanie zezwolenia od ustanowienia przez spółkę zabezpieczenia (art. 300¹²² § 4 k.p.c.).

Postępowanie w tej sprawie należy zaliczyć do spraw rejestrowych (art. 694¹ § 1 k.p.c.), a właściwym miejscowo do rozpoznania sprawy jest sąd rejestrowy siedziby spółki (art. 694² k.p.c.). Niezwłocznie po otrzymaniu wniosku sąd rejestrowy przeprowadza postępowanie konwokacyjne. Ogłasza o podjęciu uchwały i wzywa jednocześnie wierzycieli do zgłoszenia sprzeciwu w wyznaczonym terminie, nie krótszym niż 30 dni od dnia ogłoszenia. Jeżeli wierzyciel nie zgadza się na przejęcie majątku przez danego akcjonariusza, zgłasza sprzeciw do sądu rejestrowego, a jego odpis dołącza spółce. Powinien w nim uprawdopodobnić, że przejęcie majątku może doprowadzić do jego pokrzywdzenia. Status prawny wierzycieli z punktu widzenia prawnoprocesowego należy określić, odwołując się do ogólnych zasad. Wierzyciela należy uznać za zainteresowanego w rozumieniu art. 510 § 1 k.p.c., co stanowi dla niego podstawę do wzięcia udziału w postępowaniu i uzyskania w ten sposób statusu jego uczestnika. Podstawę do sformułowania przez niego sprzeciwu mogą stanowić złożone przez spółkę dokumenty prezentujące sytuację majątkową spółki, przejmującego akcjonariusza oraz listę wierzycieli. Zgłoszenie sprzeciwu powoduje, że sąd rozstrzyga o przejęciu majątku po przeprowadzeniu posiedzenia jawnego (art. 300¹²² § 5–7 k.s.h.). *A contrario*, jeżeli żaden z wierzycieli nie zgłosił sprzeciwu, sąd może wydać postanowienie na posiedzeniu niejawnym. W każdym przypadku, niezależnie od tego, czy wierzyciele zgłosili sprzeciw, sąd powinien dokonać *ex lege* kontroli, czy przejęcie majątku spółki przez akcjonariusza nie narusza interesów innych akcjonariuszy oraz wierzycieli spółki (Opalski, 2019, cz. II, s. 11).

Charakter prawa do przejęcia majątku spółki

Językowa wykładnia art. 66 k.s.h. prowadzi do wniosku, że na podstawie wyroku sądu współnik jawny uzyskuje prawo do przejęcia majątku innego podmiotu – spółki. Określenie „prawo do przejęcia majątku spółki” nie oddaje w pełni treści regulacji zawartej w art. 66 k.s.h. Brzmienie art. 66 k.s.h. sugeruje, że wyrok sądu kreuje swoiste prawo podmiotowe do przejęcia majątku spółki. Wyrok sądu ma przy takim założeniu charakter konstytutywny i wywołuje skutki *ex nunc*, ale nie powoduje skutku w postaci przejęcia

majątku na wspólnika. W konsekwencji powstaje pytanie o charakter wskazanego prawa, a więc czy jest to prawo kształtujące, czy roszczenie, o sposób dokonania czynności przejęcia, czyli czy jest to jednostronna czynność prawna dochodząca do skutku w drodze oświadczenia woli wspólnika przejmującego, czy też czynność między wspólnikiem a spółką, o jej formę, a także termin, w ciągu którego powinno dojść do przejęcia majątku. Interpretacja taka zupełnie nie odpowiada celom, jakim ma służyć omawiana regulacja. Bardziej uzasadnione jest przyjęcie, że celem art. 66 k.s.h. jest przyznanie wspólnikowi prawa kształtującego, którego wykonanie wymaga wydania przez sąd stosownego orzeczenia. Jest to prawo majątkowe, którego źródłem są wprost przepisy prawa, a podlega realizacji w razie zajścia przewidzianych przez prawo przesłanek. W konsekwencji przejęcia majątku następuje z mocy wyroku sądu (tak: Kidyba, 2022, s. 337; Pyziół, 2008, s. 142; Strzelczyk, 2011, s. 391; Strzępka & Zielińska, 2015, s. 1153; Szwaja, 2012, s. 605), co oznacza, że uprawomocnienie się wyroku jest zdarzeniem prawnym powodującym przejście majątku spółki na wspólnika i powstanie obowiązku rozliczenia się przez wspólnika przejmującego ze wspólnikiem występującym zgodnie z art. 65 k.s.h. Wyrok sądu ma oczywiście charakter konstytutywny. Można uznać, że zarówno przyznaje wspólnikowi prawo do przejęcia majątku, jak i powoduje skutek jego wykonania w postaci przejścia majątku na wspólnika. Do przejęcia majątku spółki przez wspólnika dochodzi z chwilą uprawomocnienia się wyroku sądu. Na tej podstawie, stosownie do art. 84 § 1 zd. 2 k.s.h., wspólnik przejmujący powinien wystąpić z wnioskiem o wykreślenie spółki z rejestru, a spółka ulega rozwiązaniu z chwilą jej wykreślenia z rejestru (art. 84 § 2 k.s.h.). W konsekwencji od dnia uprawomocnienia się wyroku do dnia wykreślenia z rejestru istnieje spółka pozbawiona majątku (zob. też Witosz, 2017, s. 528).

W prostej spółce akcyjnej źródłem prawa do przejęcia majątku spółki jest uchwała walnego zgromadzenia. Jednak jego powstanie wymaga również prawomocnego postanowienia sądu zezwalającego na przejęcie. W konsekwencji w myśl art. 300¹²² § 1 k.s.h. powstanie prawa do przejęcia majątku spółki jest konsekwencją złożonego zdarzenia prawnego, na które składają się: uchwała walnego zgromadzenia oraz prawomocne orzeczenie sądu rejestrowego zezwalające na przejęcie. Sama uchwała wywołuje już określone skutki prawne w sferze wewnętrznej funkcjonowania spółki, istotne też dla osób trzecich (art. 300¹²² § 2 k.s.h.). Jej podjęcie bowiem powoduje, że nie dochodzi do otwarcia likwidacji, swoje kompetencje w zakresie prowadzenia spraw i reprezentacji utrzymuje dotychczasowy organ zarządzająco-wykonawczy, czyli zarząd lub rada dyrektorów, przy czym jego kompetencje zostają ograniczone do podejmowania czynności niezbędnych do ochrony majątku spółki i wykreślenia spółki z rejestru. To ograniczenie służy zachowaniu stanu majątku spółki (Modzelewska, 2022, uw. II do art. 300¹²²) i ma znaczenie tylko w stosunkach wewnętrznych spółki, nie wywołuje natomiast skutków wobec osób trzecich. Czynności dokonane w stosunkach zewnętrznych wbrew temu ograniczeniu będą więc ważne i skuteczne. Po-

nadto w stosunkach wewnętrznych zarząd lub rada dyrektorów zobowiązane są stosować się do uchwał walnego zgromadzenia (analogiczna regulacja dotyczy likwidatorów spółki na podstawie art. 468 § 2 w zw. z art. 300¹²⁰ § 5 k.s.h.). Ze względu na wskazane konsekwencje prawne uchwały należy uznać, że powinna ona zostać podjęta najpóźniej w dniu zajścia przyczyny rozwiązania. Skoro ma zapobiec otwarciu likwidacji, jej podjęcie powinno spowodować, że nie znajdzie zastosowania art. 461 § 1 w zw. z art. 300¹²⁰ § 5 k.s.h., przewidujący otwarcie likwidacji z dniem zajścia przyczyny rozwiązania spółki.

Charakter postanowienia sądu rejestrowego zezwalającego na przejęcie majątku prostej spółki akcyjnej trudno jest ocenić jednoznacznie. Wydaje się jednak, że jest to orzeczenie o charakterze konstytutywnym, gdyż w istocie od jego wydania uzależnione jest powstanie po stronie akcjonariusza przejmującego prawa do przejęcia majątku spółki oraz obowiązku zaspokojenia wierzycieli i pozostałych akcjonariuszy. W aspekcie prawnorzeczowym postanowienie sądu jednocześnie wywołuje skutek w postaci przejścia majątku spółki na akcjonariusza, jednak dopiero z chwilą wykreślenia spółki z rejestru. W konsekwencji wykreślenie spółki z rejestru można uznać za warunek prawny (*conditio iuris*), od którego uzależnione jest przejście majątku spółki na akcjonariusza. Uprawomocnienie się postanowienia sądu rodzi też obowiązek zarządu lub rady dyrektorów do niezwłocznego wniesienia wniosku o wykreślenie spółki z rejestru. Zgodnie z art. 300¹²² § 9 zd. 1 k.s.h. zarząd „składa” taki wniosek, co oznacza, że jest zobowiązany do jego złożenia. Wykreślenie spółki z rejestru ma charakter konstytutywny, przy czym wywołuje skutki prawne dwójakiego rodzaju. Powoduje przede wszystkim rozwiązanie spółki (art. 300¹²² § 3 k.s.h.), a ponadto przejęcie majątku prostej spółki akcyjnej przez akcjonariusza, czyli *verba legis* wstąpienie przez akcjonariusza przejmującego we wszystkie prawa i obowiązki wykreślonej spółki (art. 300¹²² § 9 zd. 2 k.s.h.).

Zakres przedmiotowy przejęcia majątku spółki

Na tle regulacji dotyczącej spółki jawnej przedmiotem przejęcia w myśl art. 66 k.s.h. jest majątek spółki. Szeroko rozumiany majątek oznacza ogół praw i obowiązków majątkowych określonego podmiotu. Natomiast w znaczeniu węższym majątkiem są tylko przysługujące mu prawa majątkowe. W takim ujęciu obowiązki majątkowe (zobowiązania, długi, obciążenia) nie wchodzą w skład majątku, lecz na nim ciąży (tak Grzybowski, 1985, s. 462–463; Katner, 2007, s. 1178). W przeważającej mierze przepisy prawa cywilnego posługują się pojęciem majątku w znaczeniu wąskim, choć jednocześnie występują regulacje sugerujące zastosowanie koncepcji majątku w szerszym znaczeniu. W myśl art. 28 k.s.h. termin ten został użyty w wąskim znaczeniu, skoro wskazany przepis stanowi, że majątek spółki obejmuje wszelkie mienie wniesione jako wkład lub nabyte

przez spółkę w czasie jej istnienia (art. 28 k.s.h.), czyli wszelkie prawa majątkowe (art. 44 k.c.⁸ w zw. z art. 2 k.s.h.) przysługujące spółce. Przy założeniu, że wszystkie przepisy Kodeksu spółek handlowych, w których występuje pojęcie majątku spółki osobowej, posługują się nim w tym samym znaczeniu, należałoby przyjąć, że przejęcie majątku dotyczy tylko mienia przysługującego spółce. Nie jest jednocześnie wykluczona możliwość posłużenia się w jednym akcie prawnym tym samym terminem w różnych znaczeniach, a w konsekwencji przyjęcie, że przepis art. 66 k.s.h. nawiązuje do koncepcji majątku spółki w szerokim znaczeniu, a więc obejmującego również pasywa. Przeciwno takiemu rozumieniu tego terminu może przemawiać porównanie do art. 26 § 5 k.s.h., w którym użyty został termin „majątek” w szerokim znaczeniu, poprzez wyrażne objęcie nim „wszystkich praw i obowiązków”. Konstrukcję przejęcia majątku spółki jawnej przez jednego ze współników trudno więc jednoznacznie zakwalifikować z tego punktu widzenia. Wykładnia systemowa i językowa wskazują na sukcesję obejmującą tylko aktywa spółki, dochodzącą do skutku *uno actu* i mającą za przedmiot wszelkie mienie należące do spółki⁹. Względy funkcjonalne mogą przemawiać za jego zakwalifikowaniem jako sukcesji, obejmującej nie tylko prawa, ale także i obowiązki spółki¹⁰. Natomiast mechanizm następstwa prawnego wskazuje na sukcesję uniwersalną, czyli następstwa pod tytułem ogólnym, skoro dochodzi do nabycia wszelkich praw spółki, ewentualnie również obowiązków, na podstawie jednego zdarzenia prawnego w postaci wyroku sądu¹¹.

Z kolei w odniesieniu do prostej spółki akcyjnej zakres przedmiotowy prawa akcjonariusza przejmującego obejmuje wszystkie prawa i obowiązki spółki (art. 300¹²² § 9 k.s.h.). Oznacza to, że przejęciu podlega majątek spółki w szerokim tego słowa znaczeniu. Wskazany przepis wprost nawiązuje do konstrukcji sukcesji uniwersalnej, zachodzącej na podstawie jednego złożonego zdarzenia prawnego, obejmującego uchwałę walnego zgromadzenia oraz postanowienie sądu zezwalające na przejęcie. Skutek ten następuje z dniem wykreślenia spółki z rejestru, a więc jednocześnie z rozwiązaniem prostej spółki akcyjnej (art. 300¹²⁰ § 3 k.s.h.).

W obu przypadkach przedmiotem przejęcia jest majątek spółki, a nie jej przedsiębiorstwo rozumiane jako zorganizowany zespół składników niematerialnych i materialnych przeznaczony do prowadzenia działalności gospodarczej (art. 55¹ k.c.). Kryteriami decydującymi o uznaniu określonych składników materialnych i niematerialnych, wymienionych przykładowo w art. 55¹ k.c., za przedsiębiorstwo są w świetle tego przepisu: zorganizowanie, czyli czynnik organizacyjny, funkcjonalne powiązanie tych składników w określoną całość, czyli zespół, oraz celowość w postaci przeznaczenia do prowadzenia działalności gospodarczej. Majątek i przedsiębiorstwo są więc pojęciami sformułowanymi na podstawie różnych kryteriów. W konsekwencji nie wszystkie elementy majątku spółki wchodzi w skład jej przedsiębiorstwa. Przejęcie majątku obejmuje w zasadzie wszystkie prawa majątkowe spółki albo wszystkie jej prawa i obowiązki, natomiast przejęcie przedsiębiorstwa ma za przedmiot wszystkie jego składniki, stanowiące w istocie aktywa, chyba że co innego wynika z treści czynności praw-

nej albo z przepisów szczególnych (art. 55² k.c.). Kryterium decydującym o uznaniu, że czynność prawna dotyczy przedsiębiorstwa, jest utrzymanie jego funkcji, zdolność do kontynuowania działalności gospodarczej (Pożniak-Niedzielska, 1991, s. 34). W konsekwencji przedmiotem czynności prawnej mającej za przedmiot przedsiębiorstwo powinno być takie minimum jego składników, które pozwalają osiągnąć ten skutek. W sytuacji przejęcia całego majątku spółki przez jej współnika czy akcjonariusza, jeżeli spółka prowadziła działalność przy wykorzystaniu przedsiębiorstwa, dochodzi jednocześnie do jego przejęcia (zob. Fenichel, 1992, s. 140). Jednak z uwagi na wyraźne odniesienie w przepisach do majątku spółki, a nie jej przedsiębiorstwa, a także szczególne uregulowanie, nie znajdują zastosowania w tym zakresie przepisy dotyczące trybu zbycia przedsiębiorstwa¹².

Skutki przejęcia majątku spółki

W obu przewidzianych normatywnie przypadkach przejęcia majątku spółki przez jej współnika albo akcjonariusza skutkiem jest przede wszystkim przejście majątku spółki na współnika albo akcjonariusza przejmującego. Daje mu to możliwość wykonywania przy jego wykorzystaniu działalności gospodarczej, dotychczas prowadzonej przez spółkę. Jeżeli majątek przejmuje osoba fizyczna, która nie była do tej pory przedsiębiorcą, wówczas powinna uzyskać wpis do Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. W takim przypadku dochodzi do zmiany statusu podmiotu będącego dotychczas współnikiem albo akcjonariuszem spółki, który staje się samodzielnym przedsiębiorcą. Wspólnik albo akcjonariusz nie ma jednak obowiązku kontynuowania działalności spółki. Może, wykorzystując uzyskany majątek, prowadzić inną działalność, może też zadysponować tym majątkiem w inny sposób (Pyziół, 2008, s. 142). W prostej spółce akcyjnej może też dojść do sytuacji, gdy przejęciu podlega majątek spółki, która nie prowadziła działalności gospodarczej, natomiast akcjonariusz przy jego wykorzystaniu taką działalność podejmuje.

Jeżeli majątek przejmuje osoba fizyczna i rozpoczyna na tej podstawie prowadzenie we własnym imieniu działalności gospodarczej, powinna obrać firmę zgodnie z art. 43⁴ k.c.

Skutkiem przejęcia majątku jest także powstanie po stronie przejmującego współnika albo akcjonariusza obowiązku rozliczenia się z pozostałymi członkami ulegającej rozwiązaniu korporacji. W spółce jawnej wspólnik przejmujący jest zobowiązany do rozliczenia się z występującym współnikiem według zasad określonych w art. 65 k.s.h. Wspólnikowi występującemu przysługuje prawo do wypłaty w pieniądzu wartości udziału kapitałowego, ustalonej na podstawie osobnego bilansu uwzględniającego wartość zbywcą majątku spółki. Natomiast jeżeli wspólnik ten wniósł do spółki rzeczy tylko do używania, podlegają one zwrotowi w naturze (art. 65 § 1 i 3 k.s.h.). W omawianej sytuacji znajdzie też zastosowanie zasada, zgodnie z którą, jeżeli udział występującego współnika przy rozliczeniu wykazuje wartość ujemną, wówczas jest on zobowiązany wyrów-

nać przypadającą na niego brakującą wartość (art. 65 § 4 k.s.h.). Odwołanie do stosowania wprost całego art. 65 k.s.h. oznacza, że występującemu wspólnikowi przysługuje również prawo do udziału w zyskach oraz obowiązek uczestniczenia w stratach ze spraw jeszcze niezakończonych (art. 65 § 5 k.s.h.)¹³. Nie ma on wpływu na prowadzenie takich spraw, ale może żądać wyjaśnień, rachunków oraz podziału zysku i straty z końcem każdego roku obrotowego. Przyznanie mu takiego uprawnienia nie oznacza więc możliwości wpływu na decyzje podejmowane przez wspólnika, który przejął majątek, oraz nie może być traktowane jako ograniczenie jego samodzielności w prowadzeniu działalności gospodarczej przy wykorzystaniu majątku spółki¹⁴.

W prostej spółce akcyjnej akcjonariusz przejmujący ma obowiązek zaspokojenia pozostałych akcjonariuszy (art. 300¹²² § 1 k.s.h.). Przepisy nie określają szczególnych zasad ani podstaw jego przeprowadzenia. Wydaje się, że do zasad rozliczenia należy zastosować *per analogiam* reguły obowiązujące w razie likwidacji, skoro przejęcie majątku spółki niejako ją zastępuje. W konsekwencji rozliczenie z pozostałymi akcjonariuszami powinno nastąpić dopiero po zaspokojeniu lub zabezpieczeniu wierzycieli spółki i wyrażać się w zwrocie pozostałym akcjonariuszom odpowiednich części pozostałego majątku, obliczonych proporcjonalnie do liczby akcji, a w sytuacji gdy wkłady nie zostały w całości wniesione – w stosunku do wartości wniesionych wkładów, chyba że umowa spółki określa inne zasady podziału majątku spółki (art. 300¹²¹ § 3–4 i 6 k.s.h.). W ramach rozliczenia zwrotowi nie podlega obliczona w ten sposób część majątku przypadająca akcjonariuszowi przejmującemu.

W związku z przejęciem majątku spółki powstaje istotne zagadnienie odpowiedzialności za jej zobowiązania. W prostej spółce akcyjnej rozwiązanie spółki powoduje konkretyzację przewidzianego w uchwale obowiązku akcjonariusza przejmującego zaspokojenia wierzycieli spółki (art. 300¹²² § 1 k.s.h.). Podstawą takiego rozliczenia jest złożona przez spółkę wraz z wnioskiem lista wierzycieli obejmująca też wskazanie rodzaju i wysokości wierzytelności. Odpowiedzialność za zobowiązania spółki ponosi wyłącznie akcjonariusz przejmujący, skoro wstępuje we wszystkie prawa i obowiązki spółki (art. 300¹²² § 9 k.s.h.), przy czym przepisy nie przewidują żadnych środków służących ochronie interesów wierzycieli po przejęciu majątku, w szczególności osobnego zarządu przejętym majątkiem i pierwszeństwa zaspokojenia z niego przed wierzycielami osobistymi akcjonariusza.

Natomiast w razie przejęcia majątku przez jednego ze wspólników w spółce jawnej art. 66 k.s.h. nie wprowadza szczególnych zasad i żaden przepis nie zwalnia wspólników od odpowiedzialności za zobowiązania spółki w razie jej rozwiązania. W konsekwencji należy uznać, że niezależnie od tego, czy wspólnik przejmujący przejmując tylko aktywa spółki, czy też przechodzą na niego również obowiązki spółki, odpowiedzialność za jej zobowiązania ponoszą na ogólnych zasadach wspólnicy. Jeżeli więc w razie przejęcia majątku spółki przez jednego wspólnika istnieją niezaspokojone zobowiązania spółki, nadal odpowiadają za nie solidarnie wspólnik przejmujący i występujący, a także pozo-

stali byli wspólnicy spółki w zakresie zobowiązań, które powstały w czasie ich uczestnictwa w spółce (Kopaczyńska-Pieczniak, 2013, s. 481 i n.; zob. też Gorczyński, 2001, s. 15; Witosz, 2009, s. 136 i n.; Sołtysiński, 2012, s. 665; odmiennie: Pyziół, 2008, s. 160)¹⁵. Podstawą prawną, z której wywodzi się ta odpowiedzialność jest art. 22 § 2 k.s.h. Jakkolwiek odmienne ustalenia pomiędzy wspólnikami będą skuteczne jedynie w stosunku między nimi, natomiast nie wywołają skutku wobec osób trzecich (art. 34 k.s.h.).

Podsumowanie

Przejęcie majątku spółki przez wspólnika w spółce jawnej (art. 66 k.s.h.) albo przez akcjonariusza w prostej spółce akcyjnej (art. 300¹²² k.s.h.) stanowi specyficzny, uproszczony sposób zakończenia działalności spółki. W przypadku spółki jawnej jest to kolejny, poza likwidacją i sposobem uzgodnionym przez wspólników (art. 67 § 1 k.s.h.), tryb rozwiązania spółki, a w prostej spółce akcyjnej stanowi alternatywę dla likwidacji (art. 300¹²⁰ § 3 k.s.h.). Jego specyfika wyraża się w tym, że wiąże się z rozwiązaniem spółki i prowadzi do zakończenia funkcjonowania jej dotychczasowego przedsiębiorstwa. Wspólnik lub akcjonariusz może bowiem wykorzystać nabyte w ten sposób dobra majątkowe w celu kontynuowania dotychczasowej działalności. Jeżeli jest osobą fizyczną i dotychczas nie prowadził działalności gospodarczej, taka konstrukcja może prowadzić do swoistego gospodarczego „przekształcenia” spółki w przedsiębiorcę jednoosobowego.

Podobieństwa pomiędzy wskazanymi, normatywnie ukształtowanymi, przypadkami przejęcia majątku spółki dotyczą istoty przejęcia, w ogólnym ujęciu skutków majątkowych, czyli przejęcia majątku spółki w drodze sukcesji uniwersalnej, oraz udziału sądu, którego orzeczenie stanowi niezbędną przesłankę dojścia przejęcia majątku do skutku. Jednocześnie pomiędzy wskazanymi regulacjami zachodzą znaczące różnice, dotyczące w szczególności przesłanek przejęcia majątku spółki, zakresu sukcesji, zasad odpowiedzialności za zobowiązania spółki, trybu postępowania w tych sprawach oraz roli sądu.

Instytucja przejęcia przez akcjonariusza majątku prostej spółki akcyjnej nawiązuje w pewnym zakresie do zakorzenionej w prawie spółek handlowych regulacji przejęcia majątku spółki jawnej przez jej wspólnika. W konsekwencji wprowadzenie do konstrukcji spółki kapitałowej rozwiązania dostosowanego do istoty spółki osobowej budzi pewne zastrzeżenia. Jego zasadniczym mankamentem jest niedostateczne zabezpieczenie interesów wierzycieli spółki. W spółce jawnej ochronie interesów wierzycieli służy osobista odpowiedzialność wspólników za zobowiązania rozwiązanej spółki. Natomiast w prostej spółce akcyjnej ochrona interesów wierzycieli została przewidziana w pewnym zakresie na etapie postępowania konwokacyjnego i wyraża się w możliwości zgłoszenia przez wierzyciela sprzeciwu oznaczającego brak zgody na przejęcie majątku. Jednak je-

go zgłoszenie nie kreuje dla wierzyciela szczególnych praw, w szczególności do zaspokojenia wierzytelności. Po przejęciu majątku odpowiedzialność za zobowiązania spółki po-

nosi tylko wspólnik przejmujący na ogólnych zasadach i brak szczególnych instrumentów służących ochronie interesów wierzycieli¹⁶.

Przypisy/Notes

- ¹ Ustawa z 15.09.2000 r. – Kodeks spółek handlowych (tekst jedn.: Dz.U. z 2022 r., poz. 1467).
- ² Poza powyższymi przepisami przejęcie majątku spółki przez jednego ze wspólników może zostać przewidziane jako uzgodniony przez wspólników spółki jawnej, partnerskiej lub komandytowej inny niż likwidacja sposób zakończenia działalności spółki (art. 67 § 1 oraz art. 67 § 1 w zw. z art. 89 lub 103 k.s.h.).
- ³ Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, druk Sejmu VIII kadencji, nr 3236 (dalej: Uzasadnienie).
- ⁴ Tak wyrok NSA w Warszawie z 25.01.2017 r., II OSK 1113/15, Lex nr 2226720; wyrok SN z 27.04.2017 r., IV CSK 414/16, Lex nr 2312232. Zob. też Kidyba, 2022, s. 335; Kopaczyńska-Pieczniak, 2013, s. 441.
- ⁵ Odmienne twierdzi M. Allerhand (1991, s. 187), który przyjmuje, że przepis ten ma zastosowanie również do spółek składających się z większej liczby wspólników.
- ⁶ Natomiast W. Pyziół (2008, s. 142) przyjmuje, że art. 66 k.s.h. nie ma zastosowania w razie śmierci wspólnika; tak również Strzelczyk, 2011, s. 391. Zob. też wyroki SA w Katowicach z 18.01.2013 r., V ACa 730/12, Lex nr 1280281 oraz z 15.01.2016 r., V ACa 414/15, Lex nr 1979345.
- ⁷ Ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1550).
- ⁸ Ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2023 r., poz. 1610).
- ⁹ Zob. postanowienie SN z 19.12.2007 r., V CSK 343/07, OSNC 2009 nr 2, poz. 34.
- ¹⁰ A. Kidyba (2022, s. 336) przyjmuje, że w razie przejęcia majątku spółki zobowiązania i obciążenia również przechodzą na przejmującego. Zob. też wyrok SN z 27.04.2017 r., IV CSK 414/16, Lex nr 2312232.
- ¹¹ Na temat istoty sukcesji uniwersalnej – zob. Grzybowski, 1985, s. 243–244; Pyziak-Szafnicka, 2007, s. 766 i n.
- ¹² Na szczególny charakter przejęcia majątku w trybie art. 66 k.s.h. wskazuje A. Kidyba (2022, s. 336).
- ¹³ Wyrok SN z 25.01.2012 r., V CSK 62/11, Lex nr 1130308.
- ¹⁴ Na problemy praktyczne związane z utrzymywaniem się takiej sytuacji wskazuje A. Kidyba (2022, s. 342 i n.).
- ¹⁵ Zob. także wyrok SA w Warszawie z 3.02.2005 r., I ACa 439/04, Mon. Prawn. 2009, nr 12, s. 670.
- ¹⁶ Na temat zagrożenia interesów wierzycieli zob. Podleś & Siwik, 2018, s. 46; też Szejna, 2021, uw.1 do art. 300¹²², Wawer, 2022, uw. 6 do art. 300¹²².

Bibliografia/References

Literatura/Literature

- Allerhand, M. (1991). *Kodeks handlowy. Komentarz*. Tom I. Wydawnictwo Park.
- Dumkiewicz, M. (2022). Komentarz do art. 300¹²² W: A. Kidyba, & M. Dumkiewicz, *Komentarz aktualizowany do art. 1–300 Kodeksu spółek handlowych*. Lex/el.
- Fenichel, Z. (1992). W: T. Dzurzyński, Z. Fenichel & M. Honzatko, *Kodeks handlowy. Komentarz*. Łódzka Agencja Informacyjna.
- Fronc, R., & Poźniak-Niedzielska M. (2006). Jeszcze o jednoosobowej spółce osobowej. *Przegląd Prawa Handlowego*, (2).
- Gorczyński, G. (2001). Kilka uwag o tzw. zbyciu członkostwa w handlowych spółkach osobowych (na tle art. 10 k.s.h.). *Prawo Spółek*, (7–8).
- Grzybowski, S. (1985). W: S. Grzybowski (Red.), *System prawa cywilnego. Tom I. Część ogólna*. Ossolineum.
- Janeta, J. (2018). Powództwo o przejęcie majątku spółki jawnej w ujęciu prawnoprosesowym. W: A. Dańko-Roesler, M. Leśniak, M. Skory, & B. Soltys (Red.), *Ius est arts boni et aequi. Księga pamiątkowa dedykowana Profesorowi Józefowi Frąckowiakowi*. Stowarzyszenie Notariuszy Rzeczypospolitej Polskiej.
- Katner, W. J. (2007). W: M. Safjan (Red.), *System prawa prywatnego. Tom I. Prawo cywilne – część ogólna*. C.H.Beck.
- Kidyba, A. (2022). *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Tom I. Wolters Kluwer.
- Kopaczyńska-Pieczniak, K. (2013). *Pozycja prawna wspólnika spółki jawnej*. Wolters Kluwer.
- Modzelewska, L. (2022). Komentarz do art. 300¹²² W: Z. Jara (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. C.H.Beck.
- Opalski, A. (2019). Prosta spółka akcyjna – nowy typ spółki handlowej. Cz. II. *Przegląd Prawa Handlowego*, (12).
- Podleś, M., & Siwik, L. (2018). Likwidacja spółek z perspektywy projektowanej regulacji prostej spółki akcyjnej. *Przegląd Prawa Handlowego*, (9).
- Poźniak-Niedzielska, M. (1991). Zbycie przedsiębiorstwa w świetle zmian w kodeksie cywilnym. *Państwo i Prawo*, (6).
- Pyziak-Szafnicka, M. (2007). W: M. Safjan (Red.) *System prawa prywatnego. Tom I. Prawo cywilne – część ogólna*. C.H.Beck.
- Pyziół, W. (2008). Komentarz do art. 66. W: W. Pyziół (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. LexisNexis.
- Sołtysiński, S. (2012). W: S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański & J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Tom I. C.H.Beck.
- Rodzinkiewicz, M. (2014). *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. LexisNexis.
- Szwaja, J. (2012). W: S. Sołtysiński, A. Szajkowski, A. Szumański & J. Szwaja, *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Tom I. C.H.Beck.
- Strzelczyk, K. (2011). W: T. Siemiątkowski, & R. Potrzebszcz (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Tom I. LexisNexis.
- Strzępka J. A., & Zielińska, E. (2015). Komentarz do art. 66. W: J. A. Strzępka (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. C.H.Beck.
- Szejna, S. (2021). Komentarz do art. 300¹²² W: R. Adamus (Red.), *Prosta spółka akcyjna. Komentarz*. Wolters Kluwer, Lex.
- Trociuk, M. (2021). Komentarz do art. 300¹²² W: M. Koźuchowski, M. Macieszczak & B. Woźniak (Red.), *Prosta spółka akcyjna. Komentarz*. Wolters Kluwer.
- Wawer, M. (2022). Komentarz do art. 300¹²² W: J. Bieniak (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. C.H.Beck.
- Witosz, A. J. (2009). *Subsydiarna odpowiedzialność wspólników spółek osobowych*, LexisNexis.
- Witosz, A. J. (2017). Komentarz do art. 66. W: A. Kidyba (Red.), *Kodeks spółek handlowych. Komentarz*. Tom I. Wolters Kluwer.

Orzecznictwo/Judgments

Postanowienie SN z 19.12.2007 r., V CSK 343/07, OSNC 2009 nr 2, poz. 34.
Wyrok NSA w Warszawie z 25.01.2017 r., II OSK 1113/15, Lex nr 2226720.
Wyrok SA w Katowicach z 18.01.2013 r., V aca 730/12, Lex nr 1280281.
Wyrok SA w Katowicach z 15.01.2016 r., V aca 414/15, Lex nr 1979345.
Wyrok SA w Warszawie z 3.02.2005 r., I aca 439/04, Monitor Prawniczy, 2009, (12).
Wyrok SN z 26.09.2007 r., IV CSK 165/07, Lex nr 377004.
Wyrok SN z 25.01.2012 r., V CSK 62/11, Lex nr 1130308.
Wyrok SN z 27.04.2017 r., IV CSK 414/16, Lex nr 2312232.

Inne źródła/Other sources

Uzasadnienie projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks spółek handlowych oraz niektórych innych ustaw, druk Sejmu VIII kadencji, nr 3236.

Prof. dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak

Profesor nauk społecznych w dyscyplinie nauki prawne; kierownik Katedry Prawa Gospodarczego i Handlowego na Wydziale Prawa i Administracji, w Instytucie Nauk Prawnych Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie; radca prawny.

Prof. dr hab. Katarzyna Kopaczyńska-Pieczniak

Professor of social sciences in the discipline of legal sciences; Head of the Department of Economic and Commercial Law, Faculty of Law and Administration, Institute of Legal Sciences, Maria Curie-Skłodowska University in Lublin; Legal Counsel.

Agata Gemzik-Salwach

ROLA FINANSJALIZACJI W FUNKCJONOWANIU GOSPODARKI

Finansjalizacja jest rozumiana jako wzrost znaczenia motywów finansowych, rynków finansowych oraz uczestników sceny finansowej i instytucji finansowych, które powodują konsekwencje dla gospodarki i życia społecznego. Zjawisko to stawiane jest w jednym rzędzie z takimi tendencjami jak globalizacja czy liberalizacja i stanowi istotną cechę współczesnego kapitalizmu. Finansjalizacja może odgrywać korzystną rolę w funkcjonowaniu gospodarki i kształtowaniu

jej elementów składowych, gdyż zwiększa potencjał finansowania jej rozwoju i wprowadza motywację do podnoszenia efektywności gospodarowania. Równocześnie jednak powoduje wiele niekorzystnych skutków, czego przykładem jest światowy kryzys finansowy z lat 2008–2011 i jego konsekwencje. W książce zostały zaprezentowane wyniki szeroko zakrojonych badań empirycznych przedstawiające rolę finansjalizacji w gospodarce i ocenę tej roli. Oryginalność opracowania polega na uwzględnieniu w badaniach szerokiego spektrum oddziaływania tego zjawiska, w tym również jego roli w kształtowaniu sytuacji gospodarstw domowych i zachowań społecznych.

Więcej informacji na stronie www.pwe.com.pl